

Det engelsk-hollandske forhold beherskedes dels af politiske og dels af økonomiske faktorer. I begyndelsen begunstigede C. Oranierens ønske om en stærk centralmagt og anbefalede en påtænkt forbindelse mellem prinsen af Oranien (Vilhelm II) og regentens datter, men da det kom til forhandlinger om de hollandske koloniers endelige stilling, blev de økonomiske faktorer de vigtigste, handelsstridigheder opstod, og C., der oprindeligt vilde tilbagegive alle de hollandske kolonier, blev bl. a. af stemningen i Liverpool tvunget til at beholde nogle af dem.

Renier påviser Ruslands interesse for Holland og skildrer, hvorledes Alexander fik revet Holland ud af det engelske ledébånd og var med til at bringe ægteskabsplanen mellem husene Oranien og Hannover til fald. Overensstemmende med Webster fremhæver Renier modsætningen mellem C.'s europæiske politik og hans kollegers traditionelle synspunkter.

Aage Fasmer Blomberg.

Blandt de Bøger, der i de senere Aar er udkommet omhandlende engelsk Udenrigspolitik, vil Harold Temperleys Værk *The Foreign Policy of Canning 1822—27* (London 1925) sikkert altid indtage en fremragende Plads. Paa henvend 475 Sider (med Noter og Bilag 636 Sider) gives der her en i alle Henseender dybtgaaende Skildring af den epokegørende Rolle, George Canning kom til at spille ikke blot i engelsk Udenrigspolitik, men i samtlige europæiske Stormagters indbyrdes Forhold. Bogen redegør ikke alene for Cannings personlige Indsats, men for hele den europæiske Baggrund for hans Virksomhed, og der gives herigennem en yderst interessant Karakteristik af de ledende Kræfter i Europas diplomatiske Orkester. Omkring de tre store: Metternich, Alexander og Canning grupperer sig et broget Galleri af interessante Diplomatskikkelser. Af disse maa især det russiske Ambassadørpar Lieven interessere, især Madame Lieven. Temperely fremhæver, og sikkert med Rette, den Indflydelse, som denne fornemme Dame havde i diplomatiske Krese i 20erne. I Begyndelsen er hun en fanatisk Modstander af Canning og deltager ivrigt i den Kabale, som, støttet af Metternich og enkelte engelske Kabinetsministre i Forbindelse med Georg IV, har til Maal at styrte ham. Senere bliver hun en ivrig Tilhænger af ham og yder en betydelig Indsats for at forbedre Forholdet mellem Rusland og England, idet hun takket være sit personlige Bekendtskab med Zaren bragte denne og Canning paa Samtalefod med hinanden i et Øjeblik, hvor enhver af dem var utilbojelig til at foretage et første Skridt.

Paa Basis af denne brede europæiske, ja man kan godt sige verdenshistoriske Redegørelse opbygger Temperley sin Fremstilling af Canning. Han viser, hvorledes han i meget bygger sin Politik paa sin store Forgænger Castlereagh. Allerede denne havde paa Kongresserne i Aachen og Troppau understreget Englands Selvstændighed og vist sin Uvilje mod at lade sig tage paa Slæbetov af Metternich. I Fortsættelse heraf falder Cannings Udenrigspolitik, blot med endnu større Konsekvens og Styrke. England trækker sig ganske ud af Fastlandets Kongresser og Ambassadormøder og med Fasthed protesteres der mod det østrigske Interventionsprincip. Englands egen Forfatning er fremgaaet af en Revolution, hævder Canning, og følgelig kan det engelske Folk ikke deltage i en Politik, der har til Maal at omstyrte de ny Forfatninger i Sydeuropa. Ud fra samme Tankegang protesterede han mod Fastlandsmagternes Ønsker om Indgriben i de spanske Koloniers Uafhængighedskamp. Tidligt anerkendte England, drevet af sine handelspolitiske Interesser, disse Staters Uafhængighed.

Hele denne selvstændige Optræden betød en gradvis Tilintetgørelse af det politiske Formyndersystem, som Metternich havde skabt i 1815, og da i den græske Konflikt Rusland og England fandt hinanden, havde Canning endelig nedkæmpet sin største udenrigspolitiske Modstander, Metternich. Naar Canning var istand til at naa dette i Løbet af saa kort Tid, skyldes det, at han trak en ny Faktor frem i Udenrigspolitikken, som ikke tidligere havde været anvendt, nemlig den offentlige Mening. Canning brød en tydelig Breche i det hemmelige diplomatiske System. Til Europas Forfærdelse offentliggjorde han vigtige Depecher kort efter deres Afsendelse, og i Parlamentet og paa Folkemøder fremlagde han sin Politik og vandt Befolkningens Tilslutning. Indenfor Kabinettet arbejdedes der længe voldsomt imod ham og hans Politik, men han holdt stadig Stillingen, takket være den Støtte, han modtog fra Premierministeren, Lord Liverpool, og ikke mindst den uhyre Popularitet, han havde skaffet sig i Ind- og Udland. Det var ogsaa denne Magt, der til sidst, trods Wellingtons energiske Modstand, bar ham frem til Premierministerstillingen.

Bogen er forsynet med omfangsrige Noter, hvori der udførligt redegøres for Kildematerialet. En Del af de vigtigste Akter er optrykt i et Tillæg.

Harald Jørgensen.

I disse Aar oplever Englands økonomiske Historie en Blomstring som kun faa Omraader af den historiske Videnskab.